Eduskunta,
lakivaliokunta

LaV@eduskunta.fi

Viite: lakivaliokunnan lausuntopyyntö 4.12.2018

MAAHANMUUTTOVIRASTON LAUSUNTO ASIASSA HE 29/2018 VP, HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI OIKEUDENKÄYNNISTÄ HALLINTOASIOISSA JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Maahanmuuttovirasto kiittää eduskunnan lakivaliokuntaa mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa. Maahanmuuttovirasto pitää ehdotusta yleisesti ottaen hyvin valmisteluna ja katsoo ehdotuksen vastaavan sille asetettuihin tavoitteisiin. Ehdotus selkeyttää sääntelyn nykytilaa. Viittaussäännösten vähentäminen parantaa lain luettavuutta. Maahanmuuttovirastolla on joitakin huomioita ehdotetuista säännöksistä.

Maahanmuuttovirasto pitää kannatettavana täydennyksenä ehdotuksen 11 §:ssä säädettyä mahdollisuutta asiakokonaisuuden yhdistämiseen hallinto-oikeudessa. Ulkomaalaisasioissa mahdollisuus yhdistää käsittely hallinto-oikeudessa saattaisi tulla esille eri tilanteissa. Esimerkiksi silloin, kun turvapaikka-asiaa koskevan valituksen ollessa vireillä hallinto-oikeudessa on tehty päätös hakijan erilliseen oleskelulupahakemukseen. Kansainvälisen suojeluaseman lakkauttamis- ja peruuttamisasioissa voi perheenkokoajan asema olla lakkautettavana tai peruutettavana, eikä hänelle myönnetä jatkolupaa. Samanaikaisesti voi olla vireillä oleskelulupahakemuksia sellaisilla perheenjäsenillä, joilla ei ole kansainvälisen suojelun asemaa ja valitustuomioistuin määräytyy eri periaatteilla kuin perheenkokoajan asiassa. Perheenjäsenten oleskelulupaa koskeva kysymys on kuitenkin riippuvainen perheenkokoajan tilanteesta.

Selvityksen rajoittaminen ja määräajan asettaminen lisäaineistolle on perusteltua ja kannatettavaa prosessiekonomisista syistä ehdotuksen 46 §:ssä ehdotetulla tavalla. Maahanmuuttoviraston toimialalla Euroopan ihmisoikeussopimukseen, perustuslakiin ja ulkomaalaislakiin sisältyvä palautuskiellon periaate vaikuttaa kuitenkin siihen, että selvityksen toimittaminen tulee usein kyseeseen asian ratkaisuun asti. Palautuskielto on ehdoton ja kaikkien viranomaisten on otettava se huomioon ulkomaalaisen maasta poistamista koskevassa harkinnassa.

Viranomaiselle asetettavaa uhkasakkoa koskevaa 42 §:n 3 momenttia on perusteltu varsin niukasti ehdotuksessa. Säännöksen tausta ja tarve asettaa uhkasakko jää esityksessä epäselväksi. Yksityiskohtaisissa perusteluissa (s. 108) todetaan, että käytännössä tilanteet, joissa viranomainen ei ole hallintotuomioistuimen pyynnöstä huolimatta antanut pyydettyä lausuntoa tai toimittanut pyydettyä selvitystä, ovat harvinaisia. Maahanmuuttovirasto esimerkiksi toimittaa pyydetyt lausunnot ja

PL 10, 00086 Maahanmuuttovirasto
puh. 0295 430 431
faksi 0295 411 720
PB 10, 00086 Migrationsverket
tfn 0295 430 431
fax 0295 411 720
P.O. Box 10, 00086 Maahanmuuttovirasto, Finland
tel. +358 295 430 431
fax +358 295 411 720

asiakirjat hallinto-oikeuteen osana asian käsittelyä virastossa muutoksenhakuvaiheessa.

Suullista käsittelyä koskevan menettelyn tarkennukset, kuten suullisen valmistelun kirjaaminen lakiin ehdotuksen seitsemännessä luvussa ovat kannatettavia lisäyksiä. Maahanmuuttovirasto pitää hyödyllisenä lisäyksenä vajaavaltaisen suullista kuulemista koskevaa uutta 68 §:ää.

Ehdotuksen 73 §:n 1 momentissa todetaan, että todistajaa tai muuta henkilöä voidaan kuulla suullisesti myös käyttäen videoneuvottelua tai muuta tiedonvälitystapaa. 73 §:n 2 momentin mukaan oikeudenkäynnin osapuolille on varattava tilaisuus esittää kuultavalle kysymyksiä. Yksityiskohtaisissa perusteluissa kuultavina mainitaan oikeudenkäynnin osapuolet. Pykälän muotoilun perusteella ei yksiselitteisesti käy ilmi, ketä kaikkia suulliseen käsittelyyn osallistuvia voidaan kuulla teknisellä yhteydellä, eivätkä yksityiskohtaiset perustelut täysin tue pykälän tämänhetkistä muotoilua.

Maahanmuuttovirasto kiinnitti valmisteluvaiheessa huomiota täytäntöönpanoa koskevan 14 luvun 1 §:ään (122 § uudessa numeroinnissa) ja erityisesti sen 3 momenttiin, jonka tarkoituksena oli muuttaa 2 momentissa mainittua suhdetta erityislaissa täytäntöönpanosta säädettyyn. Nykyisellä muotoilulla ehdotuksen 122 §:llä ei näytä olevan erityisiä vaikutuksia täytäntöönpanokieltosääntelyyn erityislaeissa.

Lausuntopyynnössä pyydettiin huomioimaan lakialoite LA 1/2015 vp. Maahanmuuttoviraston toimialalla keskeiseen lainsäädäntöön, ulkomaalais- ja kansalaisuuslakiin sisältyy erityissäännökset viranomaisen muutoksenhakuoikeudesta. Maahanmuuttovirastolla ei tästä syystä ole erityistä kantaa viranomaisen valitusoikeutta koskevaan ehdotuksen 109 §:n yleisäännökseen tai lakialoitteeseen LA 1/2015 vp.

Lopuksi Maahanmuuttovirasto esittää huomionaan, että ehdotuksessa ei ole huomioitu tai mainittu kansalaisuuslain (359/2003) muutoksia. Kansalaisuuslain muutoksenhakua koskevissa 41 § ja 42 §:ssä on viittaukset hallintolainkäyttölakiin.

Ylijohtajan sijaisena,

apulaispäällikkö Raimo Pyysalo

Ylitarkastaja Suvi Okkonen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Maahanmuuttovirasto 08.01.2019 klo 08:40. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu Eduskunnan lakivaliokunta

Tiedoksi Maahanmuuttovirastossa:
- ylijohtaja
- oikeus- ja maatietoyksikön johtaja
- turvapaikkayksikön johtaja
- maahanmuuttoyksikön johtaja
- kansalaisuusyksikön johtaja
- vastaanottoyksikön johtaja